

28 בנובמבר, 2010

לכבוד
עו"ד גילה שבירו
מחלקת יעוץ משפטי
שרות בתי הסוהר
אזור תעשייה צפוני
ת.ד 81
רמלה, 72100
ובאמצעות פקס: 08-9193840

שלום רב,

דחוף מאד!

**הנדון: חסימת אספקת ספרים בשפה הערבית וסוגי פרסומים שונים בבתי
הכלא באמצעות מרכז הרכש**

הריני לפנות אליך ולבקש את התערבותך בעניין שבנדון, כדלקמן:

1. כידוע לך, במהלך שנת 2009 קיבל שב"ס החלטה למנוע הכנסת ספרים לאסירים באמצעות בני ובנות משפחותיהם. בעקבות החלטה זו הוגשו כמה עתירות שנדחו על ידי בתי המשפט המחוזיים ככל שהעניין נוגע לדרישה להחזיר את המצב הקודם לקדמותו. כיום תלוי ועומד הליך עקרוני בנושא זה בפני בית המשפט העליון בייצוג האגודה לזכויות האזרח.
2. הח"מ ייצגה את אחד האסירים בעניין הכנסת ספרים לכלא בהליך שהתברר בפני בית המשפט המחוזי בנצרת - עע"א (מחוזי-נצרת) 439/09 **דקה נ' שב"ס**. בעתירה הנ"ל ביקש העותר ביטול מדיניות שב"ס האוסרת הכנסת ספרים לבתי הכלא באמצעות משפחות האסירים. עד למועד הגשת העתירה לאסירים לא היה כל מנגנון חלופי לרכישת ספרים או לעיון בספרים ומכאן ביקשנו השארת המצב הקודם על כנו בכל הנוגע להכנסת ספרים על ידי בני המשפחה.
3. בתשובה לעתירה הודיע שב"ס לבית המשפט, כי הוא התקשר לאחרונה עם זכ"ן שבאמצעותו יתאפשר לכל אסיר לרכוש ספרים על פי בחירתו. בית המשפט הורה לשב"ס להשלים הכנת נוהל בעניין תוך שמירת זכותו לש העותר לטעון לעניין הנוהל לכשיושלם. מאוחר יותר פרסם שב"ס את פקודת נציבות 4.50.00 שאליה התנגדנו עקב ההסדרים הבלתי חוקיים שנקבעו בה. פנייה מפורטת בעניין זה נשלחה אליכם ביום 27.08.10.

4. מבלי לגרוע מכל טענה שהעלנו בעבר כנגד חוקתיות פקודת הנציבות לעיל, אנו מבקשים להלין על יישומה המפלה של אותה פקודה, חוסר יעילותה ואי הסדרתה לקבלת חומרי קריאה מסוימים שאינם יכולים להיות מסופקים באמצעות מרכז הרכש. פנייתנו זו מבקשת למצוא מענה מערכתית לבעיות שנציג להלן ואין להבין המנה כי היא מכוונת כנגד בית סוהר ספציפי זה או אחר. הדוגמאות שנעזר בהן הן מבית סוהר גלבוע, אולם אין להבין מכך, כי הן רלוונטיות אך לאותו בית סוהר. מדובר בבעיות הקיימות להערכתנו בכל בתי הסוהר המחייבות לפי כך מציאת הסדר עקרוני, אחיד וסביר. נביא את עיקר הדברים, להלן:

א. אי אספקת ספרים בשפה הערבית:

5. לח"מ נודע מכמה אסירים, כי מאז הונהג ההסדר החדש של שב"ס בשנים 2008-2009 מרכז הרכש לא סיפק להם כל ספר בשפה הערבית. תחילה נטען בפני האסירים, כי שב"ס מתקשה להתקשר עם ספק מתאים שיש בידו היכולת לספק ספרים בשפה הערבית. מאוחר יותר נמסר לאסירים, כי שב"ס הצליח להתקשר עם זכיון מתאים. חרף זאת ומזה למעלה משנה טרם קיבלו אסירים מסוימים שהזמינו ספרים באמצעות מרכז הרכש את הספרים המבוקשים. כך למשל ביקש האסיר וליד דקה מבית סוהר גלבוע, במהלך חודש נובמבר, 2009 לקבל את הספר "أن تكون عربيا في أيامنا" (בתרגום חופשי: להיות ערבי בימינו אלה") מאת מחברו ד"ר עזמי בשארה. האסיר ראוי סולטאני ביקש אף הוא מלפני כשנה לרכוש את הספר "ولدت هنا ولدت هناك" (בתרגום חופשי: "נולדתי כאן נולדתי שם") למחברו המשורר והסופר הפלסטיני מוריד אלברגותי. שני הספרים הנ"ל נמצאים בהישג יד ובנקל ניתן לרכוש אותם במדינה. חרף זאת והזמן הרב שעבר מאז שהזמינו האסירים את הספרים, כלום לא סופק להם על-ידי מרכז הרכש.

6. העיכוב הבלתי סביר באספקת הספרים בשפה הערבית באמצעות מרכז הרכש השפיע על אסירים אחרים שנמנעו מלבקש רכישת ספרים עקב הידיעה כי הדבר לא ימומש. משמע, כי העיכוב יצר אפקט מצנן בקרב אסירים אחרים שהעדיפו לוותר על מיצוי זכותם לחופש ביטוי ורצונם לקבל ספרים בשפה הערבית כדי לא להשלוח עצמם לריק.

7. מהאסירים למדה הח"מ, כי בכל הנוגע לספרים בשפה העברית הרי ככלל שב"ס נאות לספק להם זאת תוך זמן סביר, למעט המקרים שבהם שב"ס מתנגד באופן עקרוני כי האסיר יוכל לקבל את הספר בשל תכניו. עד כה התוודענו למקרה של האסיר וליד דקה שנמנעה ממנו האפשרות להזמין את הספר NO LOGO מאת העיתונאית נעמי קליין. פנייה נפרדת בנושא זה נשלחה לכם ביום זה במקביל לפנייתנו זו.

8. למעלה מן הנדרש נציין, כי העיכוב הבלתי סביר באספקת ספרים בערבית כמוהו כמו הסיורב לספק אותם ספרים, שכן התוצאה הנה אחת. בפועל, מהאסיר הערבי נמנעת האפשרות לקרוא ספרים בערבית למעט אלה שמביא הצלב האדום. המשפחה איננה יכולה להוות תחליף לאספקת עקב מדיניות שב"ס הנוקשה בעניין וזה והזמנתו על ידי שב"ס מתעכבת לתקופה ארוכה, בלתי סבירה ואף בלתי מוגבלת.

9. מכאן אנו דורשים כי שב"ס יקבע מנגנון מהיר ויעיל לאספקת ספרים בערבית. באם הבחירה הנה באמצעות מרכז הרכש בלבד (בחירה שבעינינו נוקשה ויש להחליפה במנגנונים אחרים) הרי יש להבטיח כי בחירה באופציה זו הנה יעילה והטיפול בספרים בערבית לא ייפול מאופן הטיפול בספרים שהנם בשפה העברית או בכל שפה אחרת. הדברים מתחייבים אף מעקרון השיוויון החל על שב"ס ומחייבו לשרת את אוכלוסיית כלל האסירים לפי צרכיהם ומאפייניהם ללא הבדל של דת, לאום, גזע או מין.

10. בהזדמנות זו נחזור ונבקש להחזיר את המצב הישן לקדמותו באופן שיאפשר למשפחה לצייד את האסיר בספר הנדרש או לפחות לאפשר שליחתו בדואר לאסיר. בצורה זו מהאסיר יחסך כסף וזמן המתנה ממושך והוא יוכל לממש את זכותו לחירות ביטוי וחירות רוחנית ללא מכשול. השגת ספר בשפה הערבית עבור המשפחות הערביות הנו עניין של מה בכך עקב זיקתם התרבותית לדבר וידיעתם מהיכן ניתן להשיג ולרכוש הספרים המבוקשים, כל ספר לפי טיבו, תוכנו וסוגו.

ב. העדר מנגנון המאפשר לאסירים קבלת ספרים במתנה/תרומה:

11. נכון ליום זה לא ברור לנו מהו ההסדר שמציע שב"ס בנוגע לאנשים המעוניינים להעביר אל אסיר מסוים ספר במתנה. שליחת הספר בדואר הנה אסורה והעברתו לידי האסיר באמצעות בני המשפחה אסורה אף היא. שליחת ספרים לאסירים במתנה יש בה מחווה לאותם אסירים ורצון מהזולת לסייע בידי האסיר להעביר את זמנו באופן חיובי בבית הסוהר. תרומת ספר על ידי אחר לאסיר חוסכת ממנו את עלויות אותו ספר שהנם גבוהים במיוחד.

12. נציין, כי עיון בפקודות הנציבות מעלה כי אין בנמצא פקודה מיוחדת העוסקת בקבלת מתנות ותרומות עבור האסירים אלא רק עבור סוהרים (פקני"צ 2.14.00). פקני"צ 4.50.00 מסדיר עניין קבלת ספר במתנה מאסיר לאחר אולם אין הוא מתייחס לקבלת ספר במתנה לאסיר על ידי אדם חיצוני שאיננו אסיר.

13. מכאן אבקש לדעת מהו המנגנון שקבוע שב"ס בנוגע לקבלת ספרים בתרומה למען אסירים ספציפיים.

ג. העדר מנגנון לקבלת ספרים שמיועדים לחלוקה בחינם

14. האפשרות להזמין ספר באמצעות מרכז הרכש לא נותנת מענה לסוגי ספרים שאינם מיועדים למכירה אלא לחלוקה בחינם. כך לדוגמא דו"חות ופרסומים של ארגוני זכויות אדם וארגונים אחרים למיניהם, ידיעונים למיניהם של מוסדות המדינה המוצאים בצורת פרסומים ועוד. מדובר בסדרה רחבה של פרסומים שמטרת פרסומם איננה רווחית אלא העלאת מודעות בנושאים מסוימים.

15. כך למשל גברת ג'נאן מחול, רעייתו של האסיר אמיר מחול, מעוניינת לשלוח לבן זוגה שני פרסומים שהיא חיברה ויש לה עניין שבן זוגה יקרא. האסיר עצמו מעוניין לקרוא את הפרסומים הן כי רעייתו היא זו שעומדת מאחוריהם והן כי יש לו עניין בדברים שנכתבו בהם. גברת מחול ביקשה להכניס את ספרה "الجمعيات النسائية والنسوية الفلسطينية في مناطق 48 - اصدار مركز مدى (בתרגום חופשי: עמותות הנשים והעמותות הפמיניסטיות בשטחי 48). מבית הסוהר נמסר לה, כי האפשרות היחידה העומדת בפני האסיר היא רכישת הספר באמצעות מרכז הרכש. נוצר מצב אבסורדי כי אסיר יידרש לשלם עבור ספר המחולק חינם, וכל זאת כיוון אין מנגנון המאפשר קבלת ספר המחולק חינם. ברור כי תשובה זהה תקבל גב' מחול באם תנסה לבקש הכנסת פרסום שני שזה עתה יצא לאור על ידי עמותה ערבית פמיניסטית בשם "אלסיוואר".

16. לא יעלה על הדעת שאפשרות קריאת הספרים עבור האסירים תצומצם לספרים שמטרת פרסומם הנה בין היתר ואולי רק רווחית. הלכה למעשה, פרסומים אחרים שמטרת פרסומת איננה רווחית לא יותרו לקריאה על ידי האסירים, כי אין מנגנון המאפשר זאת. כיוון שאין לנו ספק שמטרת הכנסת ספרים לאסירים נועדה אך ורק לטובתם של האסירים ולא לטובת חברות הוצאה לאור ומפרסמים רווחיים למיניהם הרי מן הדין למצוא מנגנון המאפשר לאסיר לקרוא ספרים שלא נועדו למכירה אלא לחלוקה בחינם.

העדר מנגנון לקבלת פרסומים ומאמרים אקדמיים, פרסומים באתרי האינטרנט לרבות חומרי לימוד:

17. הגבלת אפשרות קבלת חומרי קריאה רק לספרים שניתנים לרכישה או לספרי לימוד מטעם האוניברסיטה הפתוחה מונעת מהאסירים כל אפשרות לקבל פרסומים שאינם ספרים כגון מאמרים אקדמיים, מאמרים שפורסמו בעיתונות ופרסומים מאתרי אינטרנט שונים. אסירים רבים מעוניינים להיחשף למגוון הפרסומים לעיל, אולם אין ביכולתם לעשות זאת עקב המגבלה שמוטלת עליהם לקבל פרסומים דרך מרכז הרכש בלבד (או באמצעות הצלב האדום ככל שהדבר נודע לאסירים פלסטינים).

18. ועוד; לא אחת נזקקים אסירים שהנם סטודנטים באוניברסיטה הפתוחה לחומרי עזר עיוניים הנוספים לאלה שהם מקבלים מהאוניברסיטה באמצעות ההתכתבות. כתיבת עבודה לאוניברסיטה מחייבת העזרות במאמרים אקדמיים, מאמרי דעה, בחינות לדוגמא ועוד כהנה וכהנה פרסומים שאין דרך להשיגם אלא באמצעות הדואר או הבאה על ידי המבקרים. אי לכך נבקש לקבוע מנגנון ברור שיסדיר קבלת פרסומים מהסוג שמנינו לעיל.

19. זכותם של האסירים להיחשף לספרים חדשים ועדכניים, לספרות המעוררת פולמוס ולעניינים עכשוויים איננה שונה מזכותו של כל אדם אחר לעשות זאת. הלכה פסוק היא, כי לאסיר שמורה הזכות שהייתה לו בטרם נשלל הימנו חופש התנועה, ודינו, לעניין זכות בחירת סוג הספרים והפרסומים שיקרא, כדין כל אדם אחר.

20. ודוק; קביעת מנגנון להכנסת חומרי לימוד ופרסומים שאינם ניתנים לרכישה אין בה כדי לפגוע באף אינטרס חיוני עליו מבקש שב"ס להגן. שב"ס עורך ממילא (ולעיתים באופן מופרז) בדיקה קפדנית על כל סוג של פרסום הנכנס לכלא לרבות חומרים שעורכי דין מצטיידים בהם בכניסתם לכלא.

על יסוד האמור לעיל וכדי לייתר פניה לערכאות בנושא זה, אבקשכם כדלקמן:

א. לאפשר למשפחות להכניס פרסומים וחומרי קריאה ליקיריהם בכלא הן באמצעות הביקור והן באמצעות הדואר;

ב. להסדיר נושא רכישת ספרים בערבית באמצעות מרכז הרכש בכל בתי הכלא ולקבוע מנגנון סביר ויעיל;

ג. לקבוע מנגנון סביר ויעיל שיאפשר לאסיר לקבל ספרים ופרסומים במתנה ו/או בתרומה;

ד. לקבוע מנגנון ברור ויעיל המאפשר לאסירים לקבל פרסומים ו/או ספרים המחולקים חינם ושאינן אפשרות להזמינם באמצעות מרכז הרכש;

ה. לקבוע מנגנון המאפשר לאסירים לקבל פרסומים שאינם בהכרח ספרים כגון, חומרים מהאינטרנט, מאמרים אקדמיים, מאמרי דעה ועוד.

למענך הענייני אודה מראש!

בכבוד רב,

עביר בכר, עורכת דין